

https://doi.org/10.18485/slav_markovic_slobodan.2018.ch5

061.27(497.11)

821.163.41-5

821.163.41-94

БОСИЉКА В. МИЛИЋ*

Друштво за српски језик и књижевност Србије
Београд

СЕЋАЊЕ НА ЛИК, РАД И ДЕЛОВАЊЕ ПРОФ. ДР СЛОБОДАНА Ж. МАРКОВИЋА

Рад описује вишеструко залагање проф. др Слободана Ж. Марковића у формирању и унапређивању програма и семинара Друштва за српски језик и књижевност Србије. Историју Друштва чине различити периоди у којима је највећу важност имала непоколебљива иницијатива попут оне коју је неговао професор Марковић, заједно са својим сарадницима, како би се активности Друштва, а самим тим циљеви и домети славистичких конгреса одржавали, проширивали и побољшавали.

Ако се упитамо како је проф. др Слободан Ж. Марковић уградио свој рад и деловање у темеље Филолошког факултета и многих институција које чувају културну баштину Србије, добићемо одговор освртом на његову комплексну личност и свесно ангажовање на широком фронту богатих друштвених активности.

Започећу своје сећање на лик, рад и деловање проф. др Слободана Марковића враћањем у давну 1957. годину када је он водио апсолвентску екскурзију у Грчку, што није било уобичајено у то време да студентске екскурзије одлазе у иностранство и да велику групу студената води само један асистент са факултета.

Већа група студената са југословенске и опште књижевности кренула је на пут возом до Дубровника, где се укрцала у полутуретни брод из Ријеке (зато су трошкови пута и смештаја били подношљиви) и зауставила у луци Пиреј, недалеко од Атине. Брод је обављао своја укрцавања јужног воћа, а ми смо преко дана обилазили Акропољ, музеје у Атини, Микену, касније Патрас, Делфе и Крф, а увече се враћали на брод који нам је скромним смештајем давао удобност топлог дома. Организација је била савршена: свако од нас је имао припремљен реферат који је излагао на локацији где су се споменици античке културе налазили, или и

---

* drustvosj@fil.bg.ac.rs

у утроби брода за столом, у трпезарији, односно дневном боравку, о српској књижевности ствараној на Крфу током Првог светског рата. Ту су излагана мишљења, коментарисана запажања и свођени уписци о овом дивном просвећењу духа младих људи.

Најјачи утисак који ће носити до краја живота свако од нас учесника свакако је увек жива слика – када се брод са дозволом крфског гувернера приближио острву Виду и Костурници, споменику српским војницима!

Брод је зауставио пловидбу а ми смо последњим новцем купљено цвеће положили у плаву гробницу. Док смо се на палуби спонтано постројавали, брод је одавао пошту страдалим српским војницима писком сирене и спуштањем државне заставе. Један студент (Смедеревац) искорачио је испред нас и дубоким, молидбеним гласом снажно и осећајно рецитовао *Плаву гробницу* Милутина Бојића, а ми смо у строју сви потресени понављали Бојићеве стихове и плакали.

Поглед на скромну костурницу насупрот величини трагедије у историји српског народа изазивала је снажне емоције. (Тим пре, јер је свако од нас имао неког из ближег сродства који је остао у повлачењу кроз Албанију, на острву Виду или на Солунском фронту, многи деду, неко ујака, стрица, ја стрица...). Посада брода је била дирнута начином како смо доживели сусрет са острвом Видом и плавом гробницом и са каквим осећањима и дирљивим достојанством смо одали пошту српским војницима страдалим у рату. То, они који стално том линијом броде, никад нису видели ни доживели.

Ова екскурзија је прошла без иједног испада, професор Марковић је сам био одговоран за студенте који до тада нису видели иностранство, а било је много изненађења и изазова. Вођа пута никада у разговору и давању инструкција није био у прилици да повиси тон, искористи свој ауторитет придикама, а камоли да буде незадовољан. Зналачки нас је водио и бринуо о нама, са пуно такта и разумевања, мада је приближно наших година. На крају, свако је од нас купио по неки сувенир или нешто од одеће што ће по повратку у комисиону имати добру цену којом ће надокнадити путне трошкове, а професор Марковић је са овог пута понео само веренички прстен за будућу супругу Веру.

Касније сам виђала професора Марковића као предавача на семинарима и на специјализацији на Филолошком факултету (1972/73). Само смо једном дотакли тему ове екскурзије и он је тек тада рекао да је то по мишљењу многих на факултету био велики ризик, да није предвиђено да само он води овако велику групу студената у иностранство, али су сви одустали у последњем тренутку, тако је он прихватио сву одговорност, иако и сам није знао шта га све чека на овом путу. Задовољан

је што је све прошло у најбољем реду и што је уз добро расположење програм потпуно остварен.

Поред контаката са професорима гимназија из Београда, Новог Сада и Крагујевца, колега са студија, као професор Пожаревачке гимназије осећала сам велику потребу за унапређивањем своје наставе, тим пре што генерацијама пре доласка Милије Николића на факултет, није било лако да се снађу у наставној пракси. Схватила сам тежину проблема и тачност мисли „Није најважније знање знати, него како знање дати!”.

Отуда сам се определила за програме Друштва за српски (тада: српскохрватски) језик и књижевност Србије. На специјализацији сам сазнала о новинама у проучавању књижевности и језика. Тада сам први пут чула за термине: фонема и морфема – није их било у граматикама нити у стручној периодици до које смо долазили. Ускоро су све те новине ушле у програме и кад ми је Божо Ђорић, као уредник часописа *Књижевности и језик*, затражио неки прилог из језика за средњошколску наставу, јер му то недостаје у часопису, урадила сам појам, врсте и примену морфема на приповеци Лазе Лазаревића, која је у том разреду у програму, јер граматика није било. Објављивала сам своје прилоге и у другим стручним часописима, учествовала својим рефератима у својој средини, у подружници, на зимском семинару, симпозијуму за иновације и сл. Изабрана сам за председника подружнице у округу Пожаревачком, односно Браничевском, и то ме је довело до проф. Слободана Марковића. На седници подружнице направљен је план стручног усавршавања и требало је обезбедити помоћ Филолошког факултета и Друштва у његовој реализацији. То је био повод да се обратим Филолошком факултету за помоћ и тада председнику Друштва, Слободану Марковићу.

Пронашла сам професора Марковића у кабинету секретара Филолошког факултета окруженог другим професорима, рекла сам због чега сам дошла, а он је одмах прекинуо договор са осталима и био је врло заинтересован за наш пројекат. Када је прочитао програм усавршавања професора и наставника био је изненађен и констатовао да би такав амбициозан програм могао да има и сам факултет. Проф. Пантић је излазећи из свог кабинета Марковића ословио са „деканцију”, из чега сам схватила да је професор Марковић на дужности декана Филолошког факултета и да има мало времена за проблеме Пожаревачке подружнице. Напротив, одмах је прешао на следећу етапу: на предлоге кога треба ангажовати за појединачне теме. Позивао је телефоном будуће предаваче, сазнала сам да многи нису били расположени да се прихвате таквог рада, а да неки апсолутно то одбијају. Дошао је у помоћ Милија Николић и успели смо да обухватимо све теме, с тим што је професор Мар-

ковић прихватио да држи предавање о савременој књижевности у новим школским програмима, али о томе како тај сегмент програма треба остварити у наставној пракси, одмах је додао: „После мога предавања, то предавање ће одржати Боса”. Касније сам схватила да је делио задужења увек прво сарадницима око себе. Затим је потпуно укључио професора Милију Николића да ми помогне у даљем организовању овог рада. Са њим сам била у контакту све до потпуне реализације планиране етапе у стручном усавршавању наставног кадра Пожаревачке подружнице.

То потпуно разумевање потреба наставне праксе и Марковићева отвореност према проблемима који се јављају при промени наставних програма, претпоставила сам да долази непосредно од супруге која је радила у Архитектонској школи на Звездари. Једном приликом је професор Деретић, кад смо били незадовољни Министарством просвете, ову појаву прокоментарисао: „Министар мора да познаје школу да би био министар просвете. Мислим да би био једини и до сада најбољи министар просвете наш Слободан Марковић!”.

На редовној и изборној Скупштини Друштва за српски језик и књижевност Србије један део чланова нове управе предложила је дотадашња управа а знатан број требало је да предложи делегати Скупштине. Мене су предложили чланови Пожаревачке подружнице. Од те (1976) године остала сам заувек у управи Друштва, уз настојања да будем укључена у радне задатке и да тај рад буде од користи. Ускоро ме је Просветни савет Србије именовоао за члана Комисије за српски језик и књижевност. У првом избору председник те Комисије био је професор Марковић. Како је Комисија имала врло ауторитативан састав, јер су представници били из угледних институција, за сва конкретна питања која се тичала школе Слободан је прозивао мене. Тако сам као ђачић стално одговарала на питања, некад негирала предложено, а некад предлагала. Професор Марковић је водио ове седнице са лакоћом, опуштено, показујући сву сложеност и тежину питања које комисија решава, али са *шлифом* познатим за његов стил. Тако сам задржана и у поновном избору, када је за председника дошао професор Милија Николић. Чак сам из комисије била делегирана са републичким саветником Душаном Петровићем да учествујем у раду на југословенском саветовању посвећеном средњим школама, које се одржавало на Преспанском језеру у Македонији. Касније, кад су поново мењани школски програми, у време кад је председник комисије за српски језик и књижевност именован академик Павле Ивић, укључена сам у комисију која је сачинила нови програм за средње школе.

Мој сараднички рад са професором Марковићем трајао је непрекидно – делом у активностима Друштва за српски језик и књижевност Србије, јер сам у својству секретара Друштва (од 1990) у непосредној

организацији свих активности (последњих година у смањеном обиму), делом у Савезу славистичких друштава чији сам секретар била у најкритичнијим годинама (1994–2008) везаним за опстанак ових значајних научних и стручних удружења и припрему три конгреса, не рачунајући онај формални 1994. године.

Све припреме за међународне славистичке конгресе обављане су преко Савеза славистичких друштава Србије и њених чланица, односно: Друштва за српски језик и књижевност Србије, Славистичког друштва Србије и Друштва словакиста Србије. Професор Марковић, као члан Међународног славистичког комитета, био је укључен у све видове презентирања и афирмације славистике. За њега је СЛАВИСТИКА чин научног опредељења, али и трајно осећање одговорности.

*
* *

Професор др Слободан Ж. Марковић, без обзира на то да ли има тренутно задужење да води организационе послове и ажурирања око научних скупова, саветовања и конгреса слависта, увек се осећао позваним да најдиректније има одговорност као налог славистичке науке, али и као свој лични чин. То није био случај са другим универзитетским професорима. Он се разликовао од других универзитетских професора и по томе што је био прави школски човек. Иако је у научној сфери, познаје добро институције српске културе, школски систем а има доста и практичног духа. Причао је о томе колико је у младости на радним акцијама научио заната, чак се у томе утркивао са професором Васом Милинчевићем. Није чудо што било ког посла да се прихвати, одмах види све – и добре и лоше стране сваког подухвата. Учио је уз проф. Вученова, који га је изабрао за свог асистента, укључио га у област *Српска књижевност између два рата* и увео у разуђене универзитетске организационе послове и проблеме.

*
* *

Сећам се једне врло незгодне ситуације која се догодила на избору нове управе и председника, када је проф. Петар Пешут предавао председничку дужност новоизабраном председнику Друштва. Било је неких несугласица око избора председника па је одлучено да се председник бира тајним гласањем. Чланови управе су пре седнице обавештени да ће се предложити тајно гласање, али је дата и сугестија за кога би требало гласати. Наравно, за предлог Петра Пешута био је и проф. Слободан Марковић, који је био и његов пријатељ. Гласало се и добио је други

кандидат са само једним гласом против. Како је Пешут прокоментари-
сао да је то глас проф. Марковића, настала је nelaгодна расправа са
пријатељем.

Претпостављам да је проф. Марковић био притиснут од пријатеља,
али кад је у тајном гласању остао сам са собом, онда је одлучио према
томе шта је боље за Друштво.

*
* *

На свечаној Скупштини, када је после Другог светског рата об-
новљен рад Друштва, поред наведених имена професора и академика
обновитељској скупштини у свечаној сали САН-а (по сећању проф. Мар-
ковића) присуствовали су и Слободан Марковић и Радмила Маринко-
вић. Од тада па све до краја свог испуњеног живота професор Марковић
је припадао безрезервно славистици као научном опредељењу и ревнос-
ном реализовању свих налога у афирмативним резултатима Друштва за
српски (тада: српскохрватски) језик и књижевност Србије, Савеза сла-
вистичких друштава Југославије (касније: Црне Горе и Србије, затим
Србије) и Међународног славистичког комитета.

Карактеристично је за његов однос и интересовање које је било увек
истог интензитета, док код других професора старије генерације имамо
појаву да док су у Друштву на функцији председника, обављају тај зада-
так, одласком са функције одлазе и из Друштва. Слободан је променио
ту праксу, јер од кад је обављао дужност потпредседника (Вученов пред-
седник) 1963–1968, а затим председника Друштва (1972–1976), до краја
живота није излазио из Управе Друштва. Пратио је и учествовао у у свим
активностима и проблемима, али и квалитетној афирмацији Друштва.

Једне године је на годишњој скупштини именован за почасног чла-
на и већ је на првој седници врло недвосмислено тражио да учествује
у редовном раду, а не као почасни гост. Био је категоричан и зато је на
следећој седници враћен на редовно место, првог члана Управе. Докле
год су му здравствене прилике дозвољавале био је присутан на Репуб-
личком такмичењу из српског језика и језичке културе у Тршићу. Скоро
увек је присуствовао зимском семинару и са задовољством учествовао у
почасном саставу радног председништва на отварању зимског семинара
у Сали хероја, у сусрету са многим генерацијама професора из наставне
праксе. Подржавао је и јавно промовисао све изузетне резултате Друшт-
ва за српски језик и књижевност Србије са осећајем матичне припаднос-
ти. Такође, кад су искрсавали нерешиви проблеми и изгледало да излаза
нема, преузимао је тај комплекс нерешивих питања и активношћу на
себи својствен начин нашао излаз (нпр. кад се обележавао Вуков јубилеј

– 200 година од рођења, није било материјалних могућности да изађе из штампе часопис Друштва *Књижевности и језик*). Проф. Слободан је све решавао својим ауторитетом. После дугих разговора са Заводом за уџбенике, сазвана је седница Управе и Слободан нам је поделио теме шта ко мора хитно да припреми као свој прилог за свечани број.

Још је већи проблем био са просторијама Друштва које нам је Александар Белић обезбедио у САНУ још 1954. год. Када су исељени Институт за српски језик и Друштво из својих просторија, које су имали на првом спрату, за Институт је пронађена зграда у Јакшићевој улици (некадашња штампарија Геце Кона), а за Друштво није било решења. Управни одбор Вукове задужбине писмено је обавестио Друштво да је, реновирањем једног дела зграде задужбине, планирана и просторија за Друштво, али кад је реновирање било готово, такође смо писмено обавештени да сав реновирани простор припада Институту за књижевност и уметност. Тако су ствари, књиге и часописи били у кутијама у ходнику САНУ и свако је у пролазу прегледао и узимао шта му се свиђа – уобичајен однос према свему што нема власника. Намештај у просторији Друштва купљен је од чланарине професора и наставника српског језика и ко зна шта је са њим. Нажалост, то се десило у време кад је наш професор Пантић био секретар САНУ и ревностно проширивао Библиотеку исељавајући друге институције. Нашу делегацију није ни на разговор примио.

Председник Друштва проф. Душан Иванић није могао да укине рад Друштва, него нас је за хитне послове преселио у свој и кабинет проф. Александра Јеркова, где су се одржавали испити, консултације и све друге обавезе ових универзитетских професора. Како нисмо више имали званичан телефон Друштва, ја сам дала свој кућни број и увела секретарицу и тако смо функционисали до прве прилике када је проф. Мило Ломпар уступио своју просторију, а он прешао као трећи члан у кабинет проф. Деретића.

Само што је започео нормалнији рад Друштва, за декана је дошао Р. Маројевић, који је одмах започео реформаторски рад на факултету. На ред је дошло Друштво, једно јутро нашли смо наше књиге и часописе са документацијом у ходнику, без икаквог образложења. Такође је радни сто професора Марковића избачен у ходник, тако је из стола који не припада никоме свако узео шта му се свиђа. Декан је укинуо одувек поштовану одлуку да пензионисани универзитетски професори имају свој сто у свом кабинету и да могу увек да дођу у свој кабинет. (Говорило се о болесном проф. Бугарском, који има мали стан а велики број његових књига налазио се у кабинету, и сви су се са жаљењем питали шта ће он радити).

Најтежу ситуацију, када је доведена у питање егзистенција Друштва за српски језик и књижевност Србије, бар је привремено решио професор Марковић увукавши у овај проблем и директора Института за српски језик, др Слободана Реметића, који је одвојио једну просторију са директним телефоном у приземљу зграде.

Тако је Друштво, захваљујући Слободану Марковићу и Слободану Реметићу могло да има своју адресу и да функционише прилагођавајући се новим условима.

Затим је проф. Иванић на дужности продекана пронашао решење, захваљујући подршци и доброј процени декана Божовића. Тако је Друштво добило реновиране посторије за стране језике, које су они одбили (вероватно имајући у виду њихову претходну намену).

Највећу могућу активност професор Марковић је показивао у припремама конгреса Савеза славистичких друштава и међународних славистичких конгреса. Знао је слабе тачке сваке административне комуникације, зато је настојао да обавезе све председнике друштава и њихове управе на благовремено комплетно обавештење и на обавезну повратну информацију. Увек су проблем биле квоте и око њих је потрошено много речи и времена, нерава и лошег расположења. У средишту ових разматрања био је увек Слободан Ж. Марковић, било да се слаже или не слаже са квотом учешћа на предстојећем конгресу или неком другом славистичком скупу. Увек је на крају морао он да се бори за праведнију расподелу учесника и да jakim образложењима помера неправилне одлуке.

Сећам се Конгреса савеза славистичких друштава Југославије који је одржан на Бледу, 1978. године. Друштво за српски језик (тада: српскохрватски) и књижевност увек је одликовала савршена организованост. Била сам презадовољна кад сам поред многих наших старијих професора видела и заштитила се кишобраном цењеног професора Драгише Живковића. Београдска подружница је била најбројнија. У слободно време понашали смо се као наши ученици на екскурзији! Али Слободан Марковић није губио време, сазвао је Управу и одмах решио нека организациона питања: утврђене су комисије на секцијским сесијама са распоредом наших чланова, именовани делегати који ће у име нашег Друштва присуствовати Скупштини Савеза, после завршеног Конгреса. За делегата сам изабрана и ја поред Душана Петровића, Мише Дошлића, Петра Пешута и Милије Николића и наравно, Слободана Марковића, који је као члан Извршног одбора био у радном председништву Скупштине. Завршну реч о Конгресу и раду Савеза у протеклом мандату имали су представници Словеније. Није било довољно јасно око чега су се два најангажованија угледна члана, два професора, спорила и тврдоглаво не попуштајући, један другом упадали у реч и никако није било помага

нити изгледа да се Скупштина заврши нормално. Онда су преузимали вођство из других република, опет је било по старом.

Наши су учесници већ улазили у аутобусе, долазили појединци и завиривали кроз одшкринута врата сале да добију одговор када ће се дефинитивно завршити скупштински рад. Скупштина није добила нормалан ток све док на место личности која председава није сео Слободан Марковић. Како је дипломатски, уважавајући све, уз речи похвале за успешно организован конгрес прешао на главни ток Скупштине, са лакоћом као да му је сва материја у малом прсту, завршио је предају Савеза следећој републици. Тако ће се Савез преселити у Скопље, а конгрес на Охрид. Завршена је и примопредаја и сав посао разних именована захваљујући нашем Слободану који није дозволио да се резултати конгреса минимизирају због ко зна каквог неслагања два врхунска словеначка професора (професора и професорке). Како смо били поносни на нашег Слободана који има *шлифа*, елоквенцију и процену шта је главно а шта споредно.

Једино нисмо имали информације са каквим рефератима долазе учесници других република на конгрес у Сарајево, односно Јахорину, јер је општа тематика различито протумачена па смо се ми појавили са одштапаним рефератима у часопису *Књижевност и језик* са темом Књижевност НОБ-а. Хрвати су дошли са рефератима којима су обарали Бечки договор, хулили на Илирски покрет одричући се Људевита Гаја, који је уништио хрватску културу и књижевност итд. Нисмо могли да се снађемо од тако темпиране и уигране припреме за овај конгрес. Учествовала сам у председништву секције коју је водио Милија Николић и углавном су у програму те секције били наши чланови, тако је од тог конгреса трајније остало нешто што у нашој струци представља право задовољство. Коментарисали смо и некоректност председника Савеза у Сарајеву, који није предао документацију Савезу Србије који треба да распореди по својим покрајинама следећи конгрес и седиште, него су одмах прозвали Војводину. Свенка Савић је истрчала и уграбила материјал са позивом да за следећи конгрес сви дођу у Нови Сад, не помињући Србију чијем Савезу славистичких друштава припадају.

У Савезу славистичких друштава Југославије, затим Србије и Црне Горе, на крају Србије, најодговорнију борбу за опстанак Савеза водио је професор Марковић уз неколико професора са славистичке катедре. Сада када гледам неке написане историје о конгресима Савеза питам се где се тај рад одвијао. Професор Марковић је изабран за председника Савеза, а ја сам именована за секретара 1994. године. Те најтеже и најкритичније године једва се због инфлације (која у току једног дана поједе целу плату) одржао Семинар, јер није било учесника Зимског семинара из унутрашњости. Одржан је захваљујући Нади Милошевић,

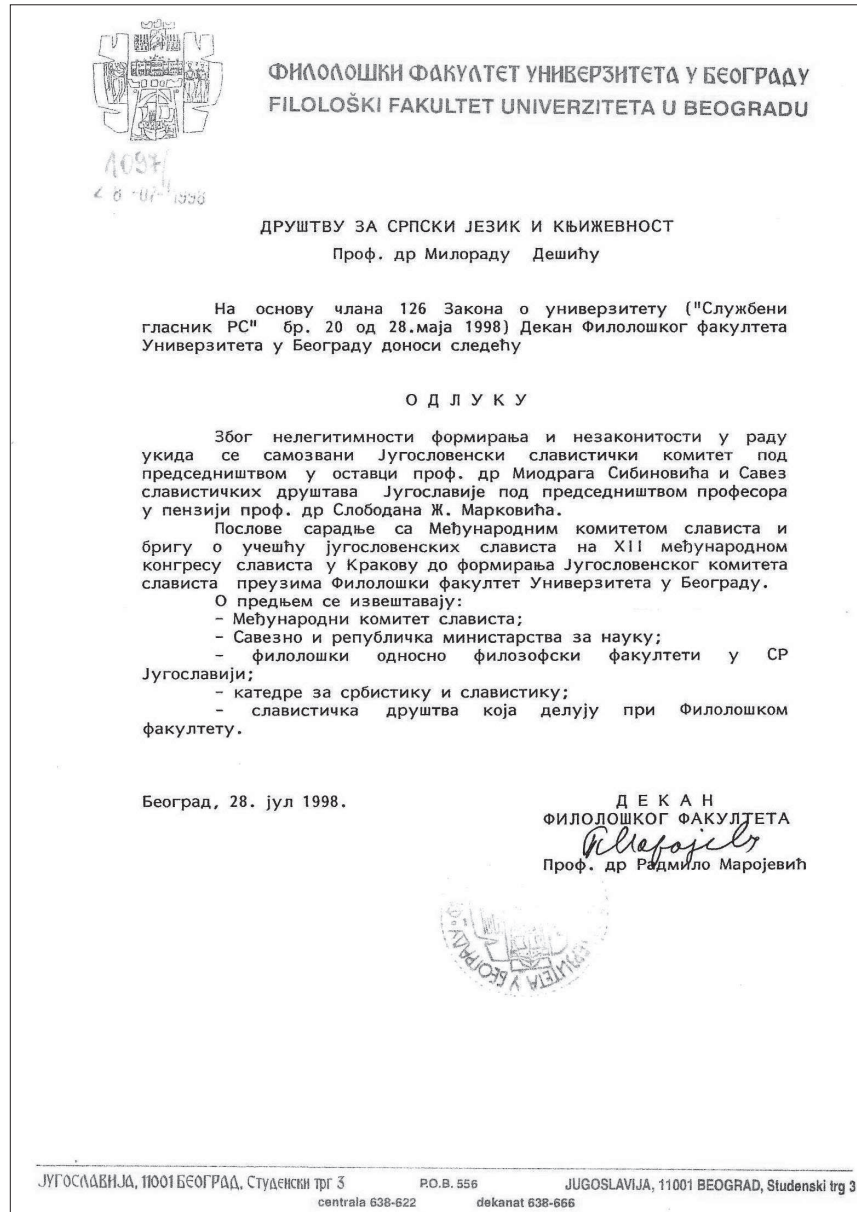
председници Београдске подружнице, која је великом акцијом једва покупила пристојан број учесника. Одустало се од Сале хероја, била је довољна сала бр. 11. Непосредно пред почетак семинара Слободан је предложио да се прошири садржај нашег семинара са четири предавања која су планирана за конгрес Славистичких друштава. Оваква општа ситуација налагала је да се нађе решење, па је предложио да их уклопимо у семинар, а водиће се и као одржан XIII славистички конгрес како се Савез не би угасио. Наравно да је све то уклопљено и одржано пред малим бројем учесника.¹

Професор Марковић је остао на функцији председника Савеза славистичких друштава Југославије (до 2001), Србије и Црне Горе до 2002. године а ја сам изабрана за секретара, поред тога што сам пре свега обављала дужност секретара Друштва за српски језик и књижевност Србије. Сећам се једног изненађења које је дошло из деканата Филолошког факултета. Наиме, пред организацију одласка на Међународни конгрес слависта у Кракову (1998), стигло је званично писмо од декана Р. Маројевића којим Факултет укида Савез славистичких друштава. Према његовој замисли, све припреме чланова Савеза и пријављивање излагањима сторнирају се, а Факултет ће извршити избор, а свакако декан са два учесника (претпоставили смо која) одлази за Краков. Професор Марковић је сазвао хитну седницу Управе Савеза. Сви су били веома узбуђени, а посебно професори са славистичке катедре, односно катедре Р. Маројевића. Слободан је одмах саопштио да Факултет није основао Савез славистичких друштава, зато нема право ни на његово укидање. После жучне дискусије одлучено је да сутрадан председник и секретар Савеза претраже у регистраторима Савезног министарства правде одлуку о установљењу Савеза. У случају да се та белешка не нађе, одмах је донета одлука о оснивању Савеза, са личним подацима и потписом свих присутних, који би тим чином постали оснивачи Савеза, и да се сачини нови Статут, и то све у току следећа два дана. Сва та процедура је била у мојим рукама, припремљено је и то друго решење.

Два дана смо професор Марковић и ја претраживали огромне савезне регистре, али смо истовремено у Министарству правде нашли помоћ за нов Статут, уз моје белешке и тезе требало је да добијемо сутрадан

¹ Моје лично искуство: супруг математичар и ја подигли смо плате и кренули на наше семинаре, одсели смо код девера, а њихов семинар је скраћен на два дана те га трећег дана пошаљем да купи аутобуску карту. Он се враћа и гестикулацијом ме зове са семинара, ја излазим и он ми саопштава да нема довољно новца за карте. Запрепашћено сам га питала а где су му наше плате, рече да нису довољне! Брзо сам га послала на железничку станицу да купи карте, али ми он каже да воз иде врло споро, сељаци покрали прагове, а до Пожаревца и нема места, стајаћемо на једној ноzi. „Ако”, пожурила сам га да купи карте како бисмо стигли до наше куће!

прву верзију. Тако је и било. Опет је сазвана Управа, усвојен је коригован Статут, а ми смо наставили са претраживањем регистара. Трећег дана ја сам била спречена хитним пословима у Друштву и на срећу, Слободан је пронашао белешку о регистрацији којом је изашао пред Управу.

Фотокопија писма декана Р. Маројевића

Захваљујући опет професору Марковићу, његовом трезвеном и логичком размишљању и познавању правне процедуре, припреме за Међународни конгрес слависта у Кракову ушле су у завршну фазу. Не знам да ли би неко нашао снаге и идеју како да амортизује овај атипични поступак једног декана факултета. У саставу Управе Савеза налазили су се врло искусни и људи од ауторитета (М. Сибиновић, председник Просветног савета, будући академик Предраг Пипер и сл.). Шокирани овим поступком, у Слободана су гледали са трачком неке наде која треба да спасе све од скандала, који се тек очекују. Професор Марковић је имао довољно трезвености, упорности и искуства да предложи решења којим ће у корену пресећи самовољу појединца који се ставља изнад институција.

Под председништвом Слободана Марковића остао је запамћен конгрес одржан у Будви, са великим бројем учесника, богатим садржајима, излетом бродом до Котора и савршеном организацијом. Припрема Конгреса, информације, уручивање конгресног материјала и сл. обављало је техничко особље Друштва за српски језик и књижевност Србије и добро организована екипа из Београдске подружнице што је било у делокругу секретара. Била сам сигурна у своје сараднике.

Импресивно је било свечано отварање и затварање Конгреса у луксузној сали општине Будва, уз телевизијске камере из Београда и Подгорице, уважене госте и поздравну реч нашег Слободана Марковића. Проф. Марковић је снажним ефектом свога говора допринео високом нивоу ове свечаности, која се памти. Импресиван је био тај поздрав гостију, којима се, сваком понаособ, топло обратио Слободан. Својим поздравним говором створио је посебну атмосферу у сали, која се уз коктел после разлила по салонима.

Према његовој сугестији за председника Савеза славистичких друштава Србије и Црне Горе, а затим Србије изабран је проф. др Љубомир Поповић, од 2002–2008. године, а ја сам и даље замољена да останем на дужности секретара Савеза.

За то време, организовали смо конгрес у Врњачкој бањи, који је био врло успешан и добро посећен, затим у Нишу, уз помоћ њихове славистичке катедре. Наравно, професор Марковић је био у жижи свих догађања.

Мада у поодмаклим годинама, редовно је долазио на седнице Управе Друштва и увек тражио место поред професора Поповића. Ако он није на седници, редовно је седао до мене. Имала сам могућности да га некад обуздам у дискусији, јер је непрекидно и несвесно правио паралелу са радом у ранијим годинама. Сада и себе све чешће заустављам у жељи да нешто предложим или коригујем. Увек се сећам своје реакције

на Слободанове ватрене дискусије, које су саслушане из пристојности и уважавања, али често нису погађале праве проблеме.

Професор Марковић са учесницима конгреса на излету у Котору (слева, у првом реду, пети)

Био је посебно ангажован око припрема за Међународни конгрес слависта, који ће се одржати у Београду крајем августа. У телефонском разговору шта ко од нас ради, рекао ми је да припрема згоде и незгоде илити хумористичку свешчицу о скуповима Међународног славистичког комитета и какве су се догодовштине збивале у часовима пауза и одмора. Додао је: „Ако успем”.

Такође је често понављао да му је највећа жеља да Конгрес у Београду прати из првог реда и да ужива.

Наша сећања на лик и деловање професора Марковића јесу један вид његовог присуства на Конгресу, и поштовање његове личности у први – њочасни ред.

Босилька В. Милич

ВОСПОМИНАНИЯ ОБ ОБРАЗЕ, РАБОТЕ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ПРОФЕССОРА Д-Р СЛОБОДАНА Ж. МАРКОВИЧА

Резюме

В статье описывается многосторонняя активность профессора д-р Слободана Ж. Марковича в формировании и дальнейшем продвижении программ и семинаров Общества сербского языка и литературы Сербии. История Общества состоит из различных периодов, в которых самую большую важность имела непоколебимая инициатива, наподобие той, развиваемой профессором Марковичем и его коллегами, чтобы активность общества, а тем самым и цели и достижения съездов славистов сохранялись, расширялись и улучшались.